



BLANCA BUSQUETS

El jersey

labutxaca

Blanca Busquets

El jersey

Proa
Barcelona

© Blanca Busquets Oliu, 2006
Publicat d'acord amb Pontas Literary & Film Agency.

La primera edició en català d'aquesta obra
es va publicar a Plaza & Janés l'any 2006

Primera edició en aquest segell: gener del 2022
© d'aquesta edició: Edicions 62, s.a.,
labutxaca

Fotocomposició: Grup62
DIPÒSIT LEGAL: B. 18.623-2021
ISBN: 978-84-18572-62-3

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47).

Tots els drets reservats.



ÍNDEX

La idea	11
Les primeres passades	29
Els malucs	43
La cintura.	67
Un per passada.	93
Les cises	117
L'escot	143
Les espatlles.	163
El darrere.	181
Les mànigues.	201
Les costures	219
<i>Epíleg (El dia de l'estrena)</i>	<i>235</i>

LA IDEA

—Entra, entra, que no hi ha els meus pares.

Rialles contingudes.

—Només hi ha la meva àvia, que no copsa res. Entra, et dic.

Cop de porta. Passes, aquesta vegada sobre el parquet, grinyolen les fustes, sempre grinyolen. I després, una altra porta que s'obre i es tanca, la de l'habitació de la nena, evidentment. Ai, la nena. La vella sospira i es posa a pensar com li farà el jersei. Serà una sorpresa. Demanarà a la Leonor que li compri la llana i es posarà a treballar. Fa dies que mira i remira la nena per dalt i per baix, i veu que a sota porta invariablement samarretes que li arriben més amunt del melic, es veu que és moda ensenyar el melic, i la Sandra no se n'està. També ensenya les espatlles perquè es veu que també és moda ensenyar les espatlles. Tot plegat fa venir fred, ara que és l'hivern, i la veritat és que la Leonor es fa tips de renyar-la, però tot el que li diu no fa cap efecte, la Sandra té setze anys i les nenes, a setze anys, sembla que portin a dins un bastó rebec, que no es doblega sota cap concepte. Com més la renya la mare, més es destapa la filla. Sembla mentida que la Leonor no se n'adoni; abans era una

fleuma però ara s'hi està tornant encara més, o cega, o sorda, ves a saber, no veu res ni sent res i fa sempre aquella cara de cansada. A l'àvia li agradaria dir-li, descansa, filla meva, pren-t'ho d'una altra manera, però, és clar, no pot dir res de res. I així, ha de contemplar com se li marceix la filla a poc a poc, que no és tan gran, Déu del cel, que només té cinquanta anys, i ara, les dones a cinquanta anys són joves. Quan ella els tenia, els cinquanta, sí que eren tota una edat. Tothom la mirava com si ja no formés part del grup de persones actives que s'ocupen que el món es bellugui i doni voltes, com si ja s'ho hagués de mirar tot des d'una mena de balcó disposat per als que ja no poden fer que res canviï o modifiqui el seu curs. I quin mal que feia, que et miressin així. Quan veu la Leonor amb aquesta cara, li vindria de gust dir-li que al cap d'un temps li farà riure haver patit tant, haver-se deixat ferir per llances que, de fet, ara s'adona que eren de broma, de mentida, virtuals, com dirien actualment. Virtuals, sí.

Àvia, virtual vol dir que no existeix però ho sembla, en Martí pretenia introduir-la en això dels ordinadors, ja que no pot parlar almenys es distraurà amb la màquina. Deixa-la, li diu la Leonor en veu baixa, que no veus que és ciència-ficció per a ella. Però no és pas ruca, l'àvia, i pensa molt, segur que se'n sortiria i es distrauria; si no, es pansirà, aquí asseguda en aquest racó. Del racó al llit i del llit al racó, arrossegant els peus. Deixa-la tranquil·la, hi insisteix la filla, que ella és feliç veient-nos a nosaltres anant amunt i avall, i sentint-nos parlar i tot això. No necessita res més. No, mare, no, que és intel·ligent, que no vol dir res que no pugui parlar. En Martí insistia malgrat tot a ensenyar-li informàtica, encara hi insisteix i, quan no hi ha sa mare, s'acosta a la vella i li explica alguna cosa d'aquestes màgiques, i li diu, vine,

àvia, acosta't a l'ordinador, ja veuràs que divertit. És maco, el net, no n'hi ha, de nets com ell, amb aquella paciència i mirant-la com no la mira ningú, no pas com passada de rosca sinó com una persona com les altres. La Dolors s'emociona quan ell l'ajuda a aixecar-se i la porta fins allà on hi ha aquella mena de robot amb una pantalla que no és de televisió, sinó de cine però petita, i es veu tot tan bé i de colors, i prems un teclat que és com el d'una màquina d'escriure però que no fa soroll, i aleshores a la pantalla hi ha una petita revolució i hi apareixen sorpreses de colors. En Martí comença a explicar, veus, això és el ratolí, es diu així perquè té forma de ratolí, amb cua i tot, i si prems aquí, veus què passa, que surt un gat. És cert, un gatet ha aparegut a la pantalla, un de tan bufó que l'àvia per poc no engega a plorar entenedrida del tot. I el gatet va d'un lloc a l'altre, i salta, i la mira, i camina amb la cua enlaire, i s'asseu. La Dolors està al·lucinada. I aleshores en Martí diu, au, prou de gatet, anem per coses serioses, i fa un moviment amb el ratolí i apareixen lletres i números, i el gatet ha desaparegut. A l'àvia li agafa un desfici, on és el gat, voldria dir, però només emet uns sons incomprensibles, i treu el ratolí de la mà del net i s'hi posa ella i prem molt de pressa els botons que té sota els dits, però el gat no apareix, només més lletres i més números. En Martí s'atura, se la mira, i acaba dient, vaja, ja veig que t'agrada més el gat, i això que ets una persona que sap tantes coses i que sempre en vol aprendre més... Però suposo que arriba un dia que un ja té ganes de descansar, oi? Té... au, juga. La deixa jugant amb la bestiola que passeja, per dalt i per baix, per tota la pantalla. L'àvia pensa, això és màgia, segur. Resulta que, passada la vuitantena, descobreix que la màgia existeix, ella que sempre havia estat tan escèp-

tica, ella que tot s'ho explicava raonant. Doncs mira, ara ja no té necessitat d'explicar-se res, ara la màgia és la màgia i existeix i prou. Com segur que també existeixen les fades i les bruixes. Només que ara en diuen realitat virtual. Tot canvia, i també la manera d'anomenar les coses. El net es desespera i se'n va. Al cap d'una estona la ve a buscar i la torna a la seva cadira del racó. Ella seu i riu una mica, això sí que ho pot fer, i sap que a en Martí li agrada, que és la seva manera de donar les gràcies, ara que no pot pronunciar cap paraula, però sí que pot riure. M'agraden les teves rialles, àvia, diu ell.

I ara se senten sorolls provinents de l'habitació de la nena. Sembla com si la Sandra s'ofegués, què passa? Oh, oh, de cop, la Dolors ho entén tot. Riu, quina gràcia, això ho hem fet tots, i, com que ara ho fan sense casar-se ni res, als setze anys i com qui diu davant dels pares... És clar que la Sandra ha convidat aquest noi —perquè és un noi, l'ha sentit parlar una mica— quan no hi havia ni la Leonor ni en Jofre. Tampoc no hi és en Martí. No hi ha ningú. Només la Sandra i un noi misteriós en una habitació. Què deuen estar fent? Deuen fer com ella i l'Antoni? Ara hi entraria amb un centímetre i li prendria la mida ben presa, a la neta, per això del jersei, ara que deu estar despullada que és quan va miflor. A la Dolors li ve per riure imaginant-se arrossegant els peus i entrant de sobte a l'habitació de la Sandra amb un centímetre i una rialla. És clar que no seria el mateix, ni de bon tros, que quan els van enxampar a ella i l'Antoni... Quina vergonya que va passar, ai, Senyor, quan hi pensa. I quin terrabastall es va organitzar.

La Sandra i el seu noi deuen estar l'un sobre l'altra, i Déu-n'hi-do el soroll que fan, quina canalla, i tot als setze

anys. Quan ella tenia setze anys encara es xumava el dit, no sabia què era la vida, les monges li havien ficat al cap que els nois es miraven però no es tocaven, perquè si es tocaven es trencava l'encant de la virginitat. I ningú no s'atrevia a demanar què era l'encant de la virginitat, una monja tancava els ulls i continuava dient que era perillós, molt perillós, que et podies condemnar per sempre, que molta absolució i molta història quan et vas a confessar però que hi ha pecats que Déu no pot perdonar així com així, t'ho miris com t'ho miris, i les dones som especialistes a cometre aquests pecats. I després, enganyem els homes. Com Eva, la de la poma, mira que creure això de la poma durant tant de temps. Un home és com una poma, deia la monja, molt lletja, nas guerroxo sota una toga que li arribava pràcticament fins als ulls. I ja sabeu què passa amb les pomes, que, si les mossegues, se t'ha acabat el paradís per sempre. A més, a dintre de les pomes més boniques hi ha cucs. Uns cucs estrafets, horribles, grossos i inflats, que no podeu ni imaginar. La monja tancava els ulls altre cop, i elles es miraven les unes a les altres i reien una mica, per sota el nas, prou que s'ho creien, però tenien l'edat-del-riure-per-tot, eren unes quantes que acabaven el batxillerat, no gaires, no eren temps que massa dones completessin els estudis secundaris. I això de la poma ho portaven a dintre del cor. La Dolors, cada vegada que veia un home, se l'imaginava vermell i brillant, rodó i no gaire atractiu, perquè a ella les pomes no li feien peça, però es demanava quina mena de cuc era el que devien dur a dintre, aquell tan estrafet que comentava la monja.

És evident que la Sandra no té aquests dilemes, que ja deu saber com és el cuc estrafet, i no li deu semblar pas tan horrible, si s'ha de jutjar per les exclamacions que se senten, que

no són pas precisament ni de por ni de fàstic. Deu estar mossegant la poma vermella, ella, a la Dolors se li torna a escapar el riure i, per primera vegada a la vida, es demana com ho devia saber la monja tot això del cuc estrafet, si era molt monja i si en aquell temps això no s'ensenyava ni a les revistes ni a la televisió, que estava prohibidíssim fins i tot ensenyar el colze i mostrar què hi havia més amunt, i la minyona l'havia de fregar amb força cada vegada que anava a passar les vacances a casa, perquè, de rentar-se, a l'internat, també estava prohibit més amunt del colze. O sigui que el contrast era sorprenent, blanc per fora i ben fosc per dins, quina pudor que devíem fer totes plegades, pensa la Dolors, i ara ens hem passat a l'extrem contrari. S'imagina ella, quan era jove, vestida com va la Sandra. S'imagina què hauria dit la monja de la poma i el cuc. No s'atreveix ni a pensar-ho, perquè segurament no hauria dit res, sinó que hauria fet avisar els seus pares, ho hauria explicat a tothom i hauria estat exemple de perduda. Ves a saber si hauria acabat al dormitori de les nenes pobres, les que cosien i servien el menjar a les estudiants com ella. Hauria pogut passar qualsevol cosa, realment, si ella s'hagués presentat davant la monja de la poma —com es deia, no ho recorda— amb una samarreta com les que porta ara impunement la Sandra. És clar que durant uns dies s'havia tapat de dalt a baix i s'havia posat un jersei de coll alt, com el que ella li pensava fer, perquè havia agafat una bronquitis, i la Leonor, dels crits que li havia fet, s'havia quedat afònica. Els crits els hi havia fet davant d'ella, perquè ni s'havia adonat que la Dolors era a la sala, no s'adona mai ningú que la Dolors és a la sala, perquè és com un moble per bé i per mal. És trist que ningú no et consideri com t'ha de considerar, d'acord, però també és interessant poder escoltar de vegades el que no es-

colta ningú; totes les situacions, per més negatives que siguin, tenen la seva part positiva, i aquesta és que, d'ençà que viu amb la seva filla, l'àvia Dolors n'ha vist i sentit de l'alçada d'un campanar, i ha observat el que no observa ningú.

Per exemple, el dia que la Leonor renyava la Sandra per haver agafat una bronquitis a causa, deia ella, de les samarretes, ella hauria volgut recomanar a la seva filla que es deixés estar de refredats i de febres i que controlés què menjava la Sandra. Perquè la Sandra menja ben poca cosa. Però la Leonor sembla que no se n'adoni. Com que no la veu a l'hora de dinar ni de sopar, i els caps de setmana encara es veuen menys perquè la nena aprofita sempre per fugir a casa d'aquesta o de l'altra, no té consciència que a la nena aviat no li aniran bé ni aquestes samarretes tan cenyides, que ja no troba pantalons de la seva talla i que continua sense menjar perquè diu que està grassa. De la cadira estant, l'àvia Dolors la contempla com es mira al mirall del passadís, com s'hi posa de cantó, i després de cara, i després es mira el cul i fa cara de fàstic. Però si no en té, de cul. Si només té ossos, la Sandra. Ai, com canvien les coses. En temps de la monja, la poma i el cuc, feies bona cara quan t'havies engreixat una mica, quan tenies unes galtes molsudes. L'àvia, que, com diu en Martí, pensa encara que sigui gran, dedueix que això de la bona figura deu dependre de si és temps de vaques grasses o de vaques flaquies; tens una bona figura si menges quan no hi ha menjar. I si, en canvi, no menges quan et surt el menjar per les orelles. Deu ser això.

Doncs la Leonor no s'adona de res. La Leonor fa aquella cara de cansada que no s'explica d'on surt, però que hi és. I en Jofre... bé, en Jofre és en Jofre. Ell ha nascut per canviar el món a base de discursos que no entén ningú. De fet,

és tal com ha de ser un professor de filosofia, perquè quan ella feia batxillerat, la professora que els impartia la matèria no n'era gens, de filòsofa, arribava a classe i deia obriu els llibres i llegiu. De cap al llibre tota l'hora. Devia haver estudiat filosofia i lletres, però més lletres que filosofia. I apa, elles a llegir i a intentar assimilar tot allò de Plató i Aristòtil i Sòcrates i poc més, perquè després venien els pensadors prohibits, que eren com forats negres en el temps. Misteris irresolubles. Noms inexistents que més endavant, al cap dels anys, de molts anys, va resultar que sí que existien i que tenien força importància en la història de la humanitat. Oh, i ella encara, perquè resulta que les seves monges li ensenyaven més coses que les monges que trobaria la Leonor a l'escola trenta anys després. Es veu que el temps, en lloc d'anar endavant, va tirar enrere. De cop i volta, tot era pecat i tot estava prohibit.

La vella riu una mica quan pensa que ella, de pecats, en va cometre molts. Pecats de totes les menes i maneres. I alguns de tan grossos que ningú no es pot imaginar que pogués arribar a cometre una dona com ella. Si la Leonor ho sabés, la tindria per un monstre i la faria fora de casa immediatament.

Amb quina mena de disseny podria fer el jersei de la Sandra. Amb quina mena de punt. La Dolors recorda que té en algun lloc una revista amb idees diverses per fer ganxet. Ai, iaia, que fa un tapet, oi, deia la dona que li enviaven els fills per netejar la casa un parell de cops per setmana, i comentava, oh, i és molt bonic, eh, aquella dona es pensava que ella era idiota, només perquè no podia caminar de la manera que es camina als seixanta, que devia ser els que tenia ella. Quan aquella dona parlava amb la Dolors, sem-

blava que parlés amb un nen petit, i la vella li contestava secament, no és cap tapet, és una bufanda per al meu net, que no ho veu que això no es pot posar damunt de cap taula. A més, no em dic iaia, em dic Dolors. Ella sí que semblava estúpida, mare de Déu, és ben bé que, d'on no n'hi ha, no en raja. Ah, ja, feia la dona, exclamant-se molt teatralment, i després la sentia com comentava per telèfon amb la Leonor o amb la Teresa, té el cap tan clar, tant, que sobta, no patiu gens que està molt bé, la vostra mare, molt bé. Molt bé, sí. I ben controlada contínuament. Mare, per què no vens a viure amb nosaltres, tenim una casa gran... Mira que feia temps que la Leonor li ho suggeria. La Teresa no li ho podia dir perquè viu a Madrid, ves què se li ha perdut, a Madrid, la política és així, mare, li diu ella, sempre li diu el mateix, però el cas és que amb la Teresa no hi podria anar mai. Sí, en canvi, amb la Leonor, però sempre havia dit que no, que no, és que pateixo, mare, perquè un dia et passarà alguna cosa i no ho sabrem, i, d'aquesta manera ho podríem evitar. Vinga insistir-hi, vinga insistir-hi, tant, que al final la Dolors li havia dit, amb un urc que li havia sortit de qui sap on de cop i volta, prou, si m'he de morir, em moriré aquí i ja està. A la meua edat faig el que em ve de gust, i em ve de gust quedar-me a casa meua. La Leonor s'havia ofès, és clar, perquè la Leonor és molt sensible i molt susceptible, i també molt blada, i amb llàgrimes als ulls li havia contestat, doncs no pateixis, no t'ho diré més, s'ha acabat.

I mira ara. Per ella mateixa, la Dolors es diu que val més prendre-s'ho amb sentit de l'humor que d'això sempre n'ha tingut molt. D'un dia per l'altre, ja es va acabar tot i ja ningú més no li ha deixat fer el que volia. Després d'aquell ensurt, d'aquella aturada del món, d'aquell ressuscitar es-

trany i d'aquella sensació d'haver-se perdut en el túnel del temps, va venir aquell desconcert tan gran de no saber pronunciar cap mot, el desconcert previ a aquella tristesa infinita que la va portar a plorar i a plorar, dies i dies, i va ser llavors que va descobrir que sí que podia emetre sons, almenys això, encara que no els pogués ordenar ben ordenats per formar paraules. Es desconcerta una mica, amb el que ha passat, oi, li van demanar, i li van explicar que no se n'havia d'estranyar, que l'embòlia li havia sacsejat una mica els records, com si els tingués tots en una capsa amuntegats, i li costaria de posar-los un davant de l'altre en l'ordre corresponent. No pas els d'abans, vostè té una memòria històrica que ja m'agradaria tenir a mi, li havia dit el metge mirant enlaire. Però amb el passat immediat es farà un embolic, no s'hi desesperi, i ja li passarà, però ha de tenir paciència, li ho dic així de clar perquè sé que vostè és una dona intel·ligent i ho pot comprendre i prefereix que li ho expliquin així, directament. Ho ha entès, oi que sí. La Dolors va fer que sí amb el cap. Ja no plorava, feia dies que no plorava, i va agrair l'explicació del metge, que sí que la tractava de persona, i no de cosa o de nena o d'inútil. No com la Leonor. I la Teresa, que havia agafat el pont aeri amb urgència i ara també era allà a l'hospital amb ella. Dec haver estat a punt de morir-me, pensava la vella, perquè la Teresa no ve mai a mitja setmana. Potser encara estic a punt de morir-me.

Té, es veu que ja han acabat la feina. Quant de temps ha passat d'ençà que han entrat a l'habitació, una eternitat, era ahir o era avui, la Dolors no ho sap del cert, però sí que sap que hi han entrat fa molt, moltíssim, i que ara en surten i que ara ell se'n va. O no, potser no, que no se'n va, que venen tots dos murmurant qui sap què.

—Vine, que et presento la meva àvia.

La neta ha entrat al menjador seguida d'un xicot alt, molt més alt que ella, amb cara d'haver-se menjat un plat de maduixes amb nata, pobra Sandra, quan s'adoni que els homes només volen una cosa d'una noieta adolescent.

—Jaume, aquesta és la meva àvia.

—Àvia, et presento en Jaume.

Ha estat clara, la Sandra, amb una veu una mica cridadera, això sí. En Jaume s'acosta i li dona la mà. L'àvia riu i l'hi dona, també, la d'ell és ampla i grossa i calenta, i la seva petita i tota ossos i freda, què deu pensar aquest noi. Amb gust ara diria, però Sandra, què fas presentant a aquest jove una vella com jo, i faria una broma de les d'abans per dissimular la seva torbació, però no pot dir res, i torna a riure, el jove deu tenir l'edat de la Sandra, ai, Senyor, si és un xicotet que encara no sap res de la vida, i ara l'àvia mira els ulls de la neta i s'adona que ella està enamorada del tot, del cap fins als peus, que no veu res més que el seu Jaume. Que ara mateix està convençuda que vivim al millor dels mons possibles, com ho estava el Crèdul aquell de Voltaire... o Confiat... Ah, no, no, Càndid. On tens el cap, Dolors. Doncs ara també li diria, ai, filla meva, que no veus que no et mira com tu el mires a ell, que no veus que tot en ell és desig i prou. Que és un home. Però encara que pogués parlar, no serviria de res, la Sandra continuaria fent el mateix i encara s'enfadaria amb ella, com s'hi va enfadar la Leonor el dia que li va dir d'en Jofre, aquest noi no fa per tu, i és que la Dolors veia d'una hora lluny que aquell noi no feia per ella, que només buscava una minyona que li tingués el menjar a punt i que li planxés les camises mentre ell pensava en la creació de l'Univers i la concepció del món de Russell. Que no, mare,

que els temps han canviat, que no és el mateix que tu amb el pare, que ara tots ho fem tot perquè ara som lliures, mai no havia sentit un disbarat tan gran, en Jofre era filòsof de la revolució o no sé què, així és com li va presentar ella, mai no havia vist un embadocament tan gran, semblava que la Leonor s'havia tornat ruca, filla, reacciona, dimonis, treu-te la bena dels ulls, li deia, i l'havia fins i tot sacsejat per les espatlles, aquell Jofre que ara és l'amo de la casa que l'acull, se li havia begut l'enteniment amb tanta passió que també s'havia endut un tros de la Leonor, per no dir tota perquè la que va quedar ja era una altra, la Dolors se'n feia creus de com podia arribar a canviar una persona quan perd el cap per un poca-solta com aquell, a ella no li havia pas passat mai, això.

O potser sí.

La Sandra se'n va amb el seu mascle, ara que ja l'hi ha presentat. És estrany que ho hagi fet, si no se'n recorden mai que l'àvia existeix. Ai, ai, ara la Dolors pensa que no ha aprofitat l'avinentsa per fixar-se en les mides de la Sandra, per la qüestió del jersei. Ai, que se li ha escapat, mira que és badoca, això li passa per preocupar-se per si el noi li va bé o no li va bé a la neta. De tota manera, no es pot saber gaire perquè les dues criatures estan per fer, encara no han sortit de l'ou, tot i que ells s'ho pensen, és clar, són a l'edat de menjar-se el món, quan creuen que ja ho saben tot i que ningú no els prendrà mai més el pèl. I precisament perquè creuen això, els el prenen més que a ningú. Pobrets.

Ella no va sortir de l'ou fins als quaranta anys, que ja és dir. Fins que la Teresa i la Leonor eren ja una mica grans, fins que, després d'haver tingut durant tretze anys el cap ficat en el forat de les mullers i mares amatents, se li va acudir

de sortir i mirar a fora i de veure que el món girava contínuament i que —i això era greu— s'atrevia a fer-ho sense ella. Com havia pogut ser tan poc dona i tan poc persona durant tretze anys, és una cosa que encara no s'explica. Riu sola, la Dolors, i pensa que llavors sí que era vella, i no pas ara. De fet, va començar a ser vella el dia que l'Eduard, amb el barret entre les mans, va venir a demanar-li si es volia casar amb ell, i es va treure de la butxaca un anell amb un brillant molt gros, un solitari que la va enlluernar del tot i que la va deixar enlluernada durant molt de temps, és que aquestes pedres t'enceguen els ulls sense pietat i ja no veus res més.

Era bon noi, l'Eduard. I donava voltes al barret, i s'havia ruboritzat del tot mentre li demanava, voldries casar-te amb mi, i aquell últim mi li sortia amb un gall de tan nerviós que estava. Abans de posar-se vermell estava molt blanc, molt blanc, i després li havien pujat tots els colors de cop. Divertida, la Dolors havia pensat, ui que aquest se'm desmaia. Tot això abans del brillant, és clar. Quan l'anell va fer acte de presència a les mans tremoloses del pretendent, la Dolors va perdre el nord perquè la pedra era francament cara i, amb tot el que havia passat, això volia dir molt.

Quan, anys més tard, es deia a ella mateixa que l'anell l'havia enlluernada, s'hauria volgut donar cops de cap contra la paret, fins que va descobrir, quan la Leonor es va casar, que no, que no havia estat l'anell, perquè en Jofre no n'hi havia pas regalat cap i ella s'havia quedat embadocada igual. O sigui que devia ser alguna altra cosa el que enlluernava les dones en un moment determinat de la vida, el que les feia dir que sí com unes bledes, el que les feia tirar-se de cap a la piscina de l'estupidesa més estúpida, fos per la raó que fos, i

encara que tingués tota la justificació del món. I ara, una vella com ella, als seus vuitanta-cinc anys, havia de contemplar com, després de la seva pròpia estupidesa estúpida, havia vingut la de la Leonor i com ara era evident que vindria la de la Sandra. Viure per veure, i per adonar-se que hi ha coses que no canvien mai, Dolors.

La Sandra i el pretendent ja són fora. La Leonor també entrava i sortia amb el seu Jofre fa trenta anys, ella davant, ell darrere. Ell amb aquella cara de peix passat, sense dir ni hola ni adeu, ni res, que no veus que és un maleducat, i que et pren el pèl, la Dolors es feia tips d'advertir la Leonor, però ella ja era estúpida del tot, molt moderna, sí, i moltes flors i molt amor sense cadenes però, en el fons, la vida continua imposant les seves lleis, ja podem anar fent que totes hem passat pel mateix, pensa la Dolors, i amb una ungla es grata una mica a sota l'ull, li pica, hi tens una al·lèrgia, mare, diu la filla, i ella pensa que només li faltava això, una al·lèrgia, la malaltia de moda. Encara com no té una depressió, que és l'altra malaltia de moda. O com no és anorèxica, com la Sandra. Però això de l'ull ho té només d'ençà de l'embòlia. Li pica de tant en tant, és només un punt però li agafa com un defici. Aleshores s'ho grata i s'ho deixa tot vermell. Després, el primer que arriba, la renya, què, avia, ja ens hem tornat a gratar, no tens remei, eh, si fins i tot el sòmines d'en Jofre la renya, però què s'ha pensat, ell no és ningú per renyar-la, si està per educar, vaja, home, si encara entra i surt sense dir res, sort de la Leonor, que ha ensenyat els fills a anar pel món com Déu mana.

Encara com s'ha tallat el cabell, el gendre. Abans el duia llarg, molt llarg, i amb una cua. La Leonor l'havia conegut al cau, al cau al qual la Dolors havia insistit a portar-la quan

la va veure convertida en una senyoreta reprimida un cop va sortir de l'escola de monges. La Leonor sempre ha estat massa sensible, sempre s'ha deixat endur pel vent que bufa, ara cap aquí, ara cap allà. La Teresa, en canvi, tenia les idees molt clares... Vaja, les seves idees estranyes, però idees pròpies, al cap i a la fi. Es va enfrontar a l'Eduard, li va dir primer que no volia ser secretària, que volia estudiar lletres, i això va caure com un cop de martell al cap del seu pare. La segona martellada va ser quan va dir que faria la revolució. Evidentment, es va entendre immediatament amb en Jofre. Però s'hi va casar la Leonor, ella no. No, perquè el tercer cop de la Teresa al cap de l'Eduard va ser per anunciar que era lesbiana. I les lesbianes no es casen amb els homes, si poden evitar-ho. La Dolors encara tremola quan hi pensa, sobretot perquè a ella li havia sobtat, però hauria volgut parlar-ne, intentar entendre. L'Eduard, en canvi, havia fet fora de casa la filla sense contemplacions. Li havia dit que una dona desviada no era una dona ni era res, que era només un tros d'home sense acabar de fer, havien cridat molt tots dos, la casa semblava que es bellugava i tot amb aquella baralla, la Leonor encara era una nena i s'estava amb la boca oberta sense entendre res i sense saber al costat de qui havia de posar-se, la Dolors se l'havia endut a l'habitació per protegir-la d'aquell desgavell i del desconcert que veia que s'estava apoderant de la pobra criatura. L'Eduard i la Teresa es van fer un tip d'escridassar-se mútuament, aquell dia. I la Dolors havia callat, amb el pensament glaçat pel descobriment que acabava de fer, que no deixava d'impressionar-la i, tot sigui dit, d'encuriosir-la també, aquell que la Teresa es mirava els homes de manera diferent de com ella se'ls mirava, com a companys devia mirar-se'ls, i no pas com a homes,

Reina Santíssima, la Teresa lesbiana, la seva pròpia filla, quina sensació més estranya.

La tempesta havia acabat amb aquell llamp que havia fet malbé una collita de tants anys: l'Eduard no volia veure mai més la Teresa. Cert era que ella ja s'escapava sovint, ja no era mai a casa els caps de setmana i no hi havia manera de saber on anava i cada diumenge al vespre hi havia interrogatori per part de l'Eduard, i la Teresa no badava boca, la qual cosa exasperava encara més el seu pare. Que se'ns desvia la filla, deia després a la Dolors quan eren sols a l'habitació; semblava cansat, l'home. I què vols dir amb això, s'atrevia a demanar la Dolors, doncs que, si no vigilem, aquesta noia serà una perduda. Vinga, home, no serà tant. Ja ho veuràs, ja.

Després de l'ensurt, immediatament després de la declaració de principis sexuals de la Teresa, l'Eduard li havia dit, ho veus, ja t'ho deia, jo, que se'ns desvia. Ja s'ha perdut, ja no tenim filla. Aquestes van ser les seves últimes paraules parlant de la Teresa. De la Teresa que ja no era a casa, perquè no s'havia esperat a l'endemà a marxar, tot i que el seu pare li havia concedit el gran i exclusiu privilegi de dormir encara una nit allà perquè era molt tard i al cap i a la fi, no es fa de deixar una persona al carrer a aquestes hores. L'Eduard encara volia passar per ànima caritativa. Orgullosa i tanmateix caritativa. Però s'oblidava d'una cosa: la Teresa era més orgullosa i més tossuda, sospira la Dolors, i per això no es van entendre mai. Ves per què calia dir-ho, allò dels seus gustos sexuals, no calia fer-ho, però la Teresa volia fer mal a l'orgull de l'Eduard i sabia que això el feriria de mort. Iguals, tots dos. De dretes l'un, d'esquerres l'altra, què importa, ves a saber per què els divideixen, si són exactament iguals, si cada vegada que veu la Teresa sembla que vegi l'Eduard, són

pastats. Ben pastats. I aquell dia, la nena havia fet un somriure d'aquells que perdonen la vida, i havia dit, no tinc cap intenció de dormir aquí, no en tinc necessitat. Altiva, havia anat a la seva habitació sense presses, i havia omplert amb la seva roba una bossa d'esport mentre la Dolors intentava inútilment convèncer-la que es quedés a dormir, que amb la claror del dia les coses es veuen d'una altra manera, que segurament en podrien tornar a parlar amb el seu pare de bon matí. Però la Teresa, impertorbable, continuava omplint la bossa amb el pijama, un parell de pantalons i samarretes i roba interior. I acabava dient, ja et trucaré per venir a buscar la resta. Li feia un petó i una carícia i li deia, no et preocupis, mare, no et preocupis gens per mi. I després, adeu, Teresa.

De genolls havia passat la nit, la Dolors, suplicant que la fes tornar, que què seria de la nena, que no la podia deixar al carrer. Però l'Eduard ja no tenia filla. Aleshores, després d'aquella nit llarguíssima, eterna, la Dolors s'havia alçat del terra, s'havia eixugat les llàgrimes i havia anunciat, doncs me'n vaig amb ella. I llavors, aquell mal tan cruel, tan profund, aquella ganivetada en forma de riure diabòlic de l'Eduard, seguit d'un vinga, dona, no pots anar perseguint la teva filla, se't traurà del damunt, que no ho veus que vol fer la seva.

Tenia raó, l'Eduard, i la Dolors s'havia quedat. Després d'aquella escena, hi havia hagut silenci. Un silenci llarg, de dies, de setmanes, entre ells dos, que s'havia convertit en frontera entre el passat i el present, o entre el present i el futur, una frontera infranquejable. La Teresa havia vingut a buscar les seves coses, mira, mare, me'n vaig amb unes amigues, tinc una feina i mentrestant estudio, ja m'espavilo, no et preocupis, ja et donaré un telèfon quan en tingui.

La Teresa i l'Eduard eren forts. De vegades pensa, la Dolors, que el va triar a ell, en lloc de triar l'Antoni, perquè era fort, només per això i no pels diners. Que el va triar perquè semblava que li donava una fortalesa que ella no tenia. Perquè li feia de paret entre la seva sensibilitat i el món. És clar que la paret va acabar tornant-se inaccessible.

S'imposava fer alguna cosa i de pressa, perquè aquella situació ja no s'aguantava per enlloc.